

СТАНОВИЩЕ

на доц. д-р Неда Златинова Балканска

за преподавателската и научноизследователската дейност

на гл. ас. д-р Катерина Атанасова Щерева ,

кандидат за академичната длъжност „доцент“ в Софийски Университет „Свети Климент Охридски“ по област на висше образование:

1. Педагогически науки
- 1.2. Педагогика
(Специална педагогика- Логопедия)

1. Конкурсът за академичната длъжност „доцент“ по Специална педагогика- Логопедия за нуждите на Факултета по науки за образованието и изкуствата към Софийски Университет „ Св. Кл. Охридски“ е законно обявен в ДВ, бр. 50/ 15 юни 2018 г. Конкурсът е обявен и се провежда при спазване на всички клаузи от ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение. Това дава право на Научното жури да проведе оценяването на кандидата в съответствие с чл. 24 от ЗРАСРБ и чл. 53 от Правилника за прилагане на закона. Кандидатът е представил пълния комплект от необходими документи по процедурата.

2. В конкурса участва само един кандидат – гл. ас. д-р Катерина Атанасова Щерева, понастоящем преподавател в Софийски Университет „Св. Кл. Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, катедра Специална педагогика и Логопедия.

3. Научноизследователска дейност на кандидата

3.1. **Научната продукция** на гл. ас. д-р Катерина Щерева, до момента, включва 32 публикации.

Те могат да се представят по следния начин:

Жанр	Брой	Самостоятелна публикация	Съавторство
Монографии, Учебници, ръководства	2	2	
Студии, статии	25	18	7
Електронни и други публикации	5	4	1

От цялостната продукция могат да се диференцират няколко основни направления на научноизследователските интереси на кандидата:

- Фонологично осъзнаване на българските деца. Налице е сериозна научна продукция, свързана с проблемите на фонологичното осъзнаване като превенция на дислексията. Гл. ас. Катерина Щерева умело подкрепя научната информация с емпиричен материал от собствени изследвания, което придава

висока стойност на нейните публикации. Няма как да не отбележа монографичният труд **„Фонологичното осъзнаване на децата“**. Наред с богатата теоретичната база по проблема са представени и теоретични модели, които асоциират процеса на фонологичното овладяване с писмената форма на речта-четене и писане. В допълнение авторката представя данните от собствено изследване, посветено на фонологичното осъзнаване на българските деца. Резултатите от него предоставят допълнителна ценна информация относно спецификите, характерни за българския език. Предложени са насоки за практиката и бъдещите изследвания. Следва да се отбележи, че това един от малкото трудове, посветени на тази тема в българската научна литература, който представлява интерес за широк кръг читатели-специалисти в области-лингвисти, психолингвисти, логопеди, психолози.

Интересът към темата за фонологичното осъзнаване е плод на дългодишна, задълбочена и последователна научна дейност на кандидата. В тази посока мога да отбележа и други публикации на гл. ас. Щерева, които са доказателство за изследователските проучвания по темата, които демонстрират логическия път на изграждането на цялостна теоретико-практическа концепция на авторката по отношение на играта и нейното проявление и значение за децата със специални образователни потребности- примери за това са студията **„Структура на фонологичното осъзнаване на българските деца“** (сп. Психологически изследвания, кн. 2, 2012) и публикациите **„Типичното и атипично развитие на фонологичното осъзнаване на българските деца“** (сп. Специална педагогика, януари, 2012), **„Полът и възрастта като източници на вариации за развитието на фонологичното осъзнаване“** (сб. „Приложна психология-възможности и перспективи“, 2012), **„Фонологичното осъзнаване и бързото назоваване като предиктори за усвояването на процеса на четене“**, сб. „Приложната психология в България: възможности и перспективи“, 2011). Наред с изясняване на процеса на фонологичното осъзнаване при българските деца, авторката прави важни корелации между това явление и четивните способности, като разглежда фонологичното осъзнаване като предпоставка за усвояване на четенето и превенция на дислексията.

• Процесите на четене и четене с разбиране. В тази връзка е и реабилитационният труд на кандидата- монографията **„Четенето и свързани фактори“**. Изключително задълбочено и компетентно са представени популярни и съвременни теории и модели на четенето, процесите на декодиране и разбиране при четене. На този фон се представят резултатите от собствени изследвания на авторката, на базата на изследване на единичен случай. Чрез тях по неоспорим начин се аргументира влиянието на редица фактори върху процесите на четене- фонологичното осъзнаване, слуховата преработка и т.н.

Интересът на кандидата към процесите на четене стабилно се проявява и в други публикации, сред които които ще отбележа **„Усвояване на процеса на четене и свързани фактори“** (сп. Педагогика, кн. 1, 2017), **„Предиктори за декодирането на думи и четене в ранните етапи на оgramотвяване“** (сб. „Логопедията и ранната интервенция на деца с увреждания, 2015), **„Влияние на**

зрителния шум върху четенето на думи и псевдодуми при деца с разстройство от аутистичния спектър и дислексия на развитието“ (сб. „Интердисциплинарни логопедични практики“, 2017). В тези публикации се предлага полезна информация за специалистите (логопеди, общообразователни и ресурсни учители), които изпитват огромна необходимост от информация, която да повиши качеството им на работа с децата с обучителни трудности и специални образователни потребности. В допълнение към това мога да добавя публикацията **„Динамика и сила на въздействие на факторите, свързани с процеса на усвояване на четенето при ученици от 1-ви и 2-ри клас“** (сб. „Психологията-традиции и перспективи, 2015). В нея са застъпени факторите, които влияят върху плавността на четене и разбирането, чието добро познаване от специалистите би подобрило методите на обучение в тази насока.

- Приложна логопедия. Това е една от силните професионални страни на гл. ас. Щерева. Тя е свързана с разработването и практическото приложение на тестове, образователни игри и помагала в интернет пространството. В тази връзка мога да отбележа следните: **„Картинен тест за фонологично осъзнаване за деца от 4 до 7 години“** (Глосса Терапи, 2013); **„Каж ми рими (познавателна игра, подпомага овладяването на четенето)“** (Глосса Терапи, 2016); **„Щом знаеш, можеш да познаеш (познавателна игра, подпомага четенето при деца над 4-годишна възраст“** (Глосса Терапи, 2016), както и авторството на софтуерни продукти, съдължаки образователни игри и тематични разработки, адресирани към деца и ученици с ХАДВ, дислексия, аутизъм, различна степен на интелектуална анедостатъчност, слухови нарушения, както и деца-билингви, за които българският език е втори език. Високо оценявам тези разработки, които представляват логическо проявление на научните интереси и достижения на кандидата и качествено обогатяват практиката по отношение на децата със СОТ и СОП, както и на тези, които се развиват в двуезична среда. Материалите са със съвременен звучене, достъпни и атрактивни, използващи технологиите по един развиващ за децата и учениците начин.

Правят впечатление научните публикации (3 на брой) в чуждестранния периодичен печат. Индексирани са 4 публикации, 28 са отразени в български и чужди библиотечни каталози.

Налице са 57 **библиографски цитирания** на гл. ас. д-р Катерина Щерева в наши и чуждестранни научни издания.

3.2. Научноизследователската дейност на гл. ас. д-р Катерина Щерева включва още участието ѝ в 13 международни и национални проекти и обучения, всички те, посветени на терапията и обучението на децата със специфични обучителни трудности и специални образователни потребности.

3.3. Преподавателската дейност е свързана със Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, където гл. ас. д-р Катерина Щерева е щатен преподавател с 6 годишен стаж като хоноруван асистент и 6 годишен стаж като щатен асистент в

специалност Логопедия в катедрата по Специална педагогика и Логопедия. Дисциплините, по които преподава са тясно свързани с нейните научни интереси, изброени по-горе.

4. Лични впечатления

Познавам гл. ас. д-р Катерина Щерева от 30 години като старателен и отговорен колега, учен и преподавател, като деен участник в научни форуми, конференции, симпозиуми и проекти. В научните си изяви тя винаги е демонстрирала висок професионализъм и колегиалност.

Заключение

Направеният анализ и оценка на научноизследователската и преподавателската дейност на кандидата ми дават основание за формиране на следното становище: гл. ас. д-р Катерина Щерева е учен с доказани компетенции в своята научна област. Нейните изследвания и публикации отговарят напълно на съвременните тенденции в науката и практиката и са полезни, както за студентите, така и за широк кръг специалисти, които работят с деца с обучителни трудности и специални образователни потребности

Представените документи и материали съответстват напълно на изискванията на Закона за академичното развитие РБ, на Правилника на неговото приложение, на вътрешните правилници за дейността, за развитието на академичния състав и за учебната дейност на СУ „Св. Кл. Охридски“. Това ми дава основание да предложа на уважаемото Научно жури да избере гл. ас. д-р Катерина Щерева за академичната длъжност „доцент“.

02.12.2018 г.

Гр. София

Изготвил рецензията:

(доц. д-р Н. Балканска)